

POSUDEK VEDOUCÍ PRÁCE

Petra Kaprová, **Obrazy genderové perspektivy intimního života v diskurzu krásné literatury českého prostředí 19. století**. Diplomová práce, Fakulta filozofická, Univerzita Pardubice, 2017, 133 stran.

Studentka Petra Kaprová se ve své diplomové práci zaměřila na genderovou problematiku v literárním diskurzu a vybrala si problematiku intimního života v 19. století, resp. její podobu v původní české literární tvorbě.

Vzhledem k zaměření práce je logické, že hlavní pramennou základnu tvoří dobová beletrie. Autorka si vybrala celkem pět děl publikovaných od sklonku 18. století do 50. let 19. století; jedná se tedy o české literární texty, jejichž recepce spadá především do 19. století. Při výběru hrálo roli jak časové hledisko (tj. doba předpokládané recepce děl), tak i obsahové zaměření (tj. jejich zápletky a celkový námět). Dále pracovala s relevantní sekundární literaturou, českou i zahraniční. Využila rovněž starší preskriptivní literaturu, kterou v závěrečném seznamu literatury najdeme zařazenou mezi díla sekundární literatury. Stejným způsobem s ní pracovala i v samotném textu, což považuji za poněkud problematičké, a domnívám se, že je to jedno ze slabých míst předkládané DP.

Základní metodický rámec předkládané DP, který si autorka zvolila pro analýzu vybraných pramenů, je metoda genderové analýzy. Inspirační zdroje, které využila jak při analýze fikčního světa literárních postav a jejich prostředí, tak i při následné tvorbě svého odborného textu, jsou však mnohem širší. Autorka je zmiňuje v kapitole 2, kde inspirativním způsobem vysvětluje, jak analyzovat literární texty a využít je pro historické bádání.

Práce má poměrně složitou strukturu. Nejprve jsou zařazeny teoretické kapitoly (úvod a kap. 2 až 4), posléze kapitoly založené na analýze jednotlivých literárních textů (kap. 5 až 10). To je samozřejmě vhodné, nicméně řazení kapitol 5 až 10 je podle mého názoru nelogické. Není zde respektována chronologická (např. dle data vydání) ani jiná posloupnost.

Po úvodu, v němž autorka vysvětluje svůj záměr, následuje kapitola, o níž jsem se zmiňovala výše, s vysvětlením použité metody genderové analýzy, která měla tvořit základní metodický rámec předkládané DP.

Poté je zařazena kapitola, kterou autorka nazvala „*Teoretický úvod k analyzovanému textu*“. Jde o úvod do sledované problematiky – na základě sekundární literatury v ní autorka nastínila postavení žen a mužů sledované doby, problematiku intimního života a recepce literární tvorby. Posléze autorka ještě stručně nastínila kritéria výběru pramenů.

Teprve poté, od kapitoly s pořadovým číslem 5, je text předkládané DP věnován prezentaci výsledků vlastní analýzy literárních textů. Nejprve se autorka věnuje mravoučné povídce určené především pro ženské čtenářské publikum s názvem *Boženka, veselého Kubička manželka*, jejímž autorem byl Jan Rulík. Text této kapitoly je zpracován na základě kvalitní analýzy pramene. Přesto se domnívám, že výsledný text je problematičkový: Výtku mám zejména vůči obsáhlému citátu z díla Tomáše Štítného (s. 37). Vzhledem k tomu, že vznikl v jiné historické epoše, je jeho zařazení poněkud nelogické. Stejně problematičkový je citát z díla Paola Mantegazzi *Umění provdati se* (s. 47), který rovněž nepochází ze sledované doby. Co tím autorka zamýšlela?

Poslze, v šesté kapitole, věnovala Petra Kaprová pozornost povídky Boženy Němcové *Divá Bára*. I její analýza je prezentovaná ve slušně zpracovaných podkapitolách, věnovaných vybraným aspektům sledovaného tématu. Ovšem opakuje se tu již dříve zmiňovaný problém – autorka cituje z preskriptivního díla, které nepochází se sledované doby (s. 62, 64, 66).

V sedmé kapitole podrobila autorka genderové analýze další povídku Boženy Němcové – *Karla*; v ní díky zápletky (mladý muž byl od dětství vychováván a veřejnosti prezentován jako dívka) věnovala pozornost především femininním a maskulinním rolím. Tuto kapitolu považuji za nejzdařilejší část celé DP.

Osmá kapitola sleduje obraz intimity v sentimentální povídce Magdaleny Dobromily Rettigové *Láska a přátelství*. Jde o stručné a velmi povedené zpracování sledovaného tématu. Následující kapitola prezentuje výsledky analýzy povídky Matěje Siloráda *Patrčky Václav a Tereška: Vlastenecký příběh z předešlého století*. Prostředí jejího fikčního světa umožnilo autorce sledovat opět spíše jednání hlavních i dalších postav s ohledem na dobové genderové role.

Desátá kapitola má trochu jiný charakter, neboť není zaměřena pouze na jedno literární dílo. Autorka v ní provedla komparaci dříve sledovaných literárních textů (kap. 5 až 9). Konkrétně se zaměřila na vybrané genderové motivy – rozdílné postoje mladých lidí a jejich rodičů při výběru partnera, genderové role a prostředí děje povídek. Její zařazení považuji za do jisté míry problematické, neboť se domnívám, že v ní prezentované závěry vlastně patří do předchozích kapitol věnovaných jednotlivým literárním dílům a celkové shrnutí pak do závěru. Autorka se pak nemohla vyhnout opakování již dříve sdělených informací a tezí, což je jeden z dalších problémů předkládané DP, který se ovšem neobjevuje jen na tomto místě. Nicméně, pokud se autorka rozhodla takto, nezbyvá mi než její rozhodnutí respektovat. Zároveň ale navrhuji, aby autorka během obhajoby vysvětlila svůj záměr, který vlastně narušuje jednotnost již tak nesourodé koncepce předkládané DP. Text této kapitoly je přitom zajímavý, ale když se zde řešené otázky řeší i jinde, není zcela jasná autorčina koncepce.

Jako celek je předkládaná DP poněkud problematická. Autorka se v textu často opakuje, některé závěry pouze naznačuje a nechává čtenáře, aby si je domysleli. Pro předkládanou DP je tedy charakteristická jistá nevyváženost – jak v úrovni jednotlivých kapitol, tak v jejich rozsahu a obsahu. Při kladení otázek, formulování tezí, a i při vlastním psaní se autorka často nechala spíše unášet dějem analyzovaného literárního textu než jasně vytvořenou koncepcí. Někdy sklouzla k tomu, že se začala zabývat různými motivy z děje povídek, aniž by použila jednu určující metodu. Výsledný text pak má někdy spíše charakter souboru asociativních sdělení než promyšleného a logicky vystavěného textu. Některé části jsou přitom více povedené než jiné. Jako problém rovněž vnímám, že autorka při analýze literárních textů vzniklých v první polovině 19. století, resp. do 60. let, použila i další prameny normativního charakteru, které pochází z pozdější doby. Důvody svého rozhodnutí přitom nevysvětlila. Navíc s nimi nakládá spíše jako se sekundární literaturou než jako s prameny.

Text práce je srozumitelný a psaný slušným stylem s občasnými formulačními neobratnostmi. Bohužel není zcela prost pravopisných chyb a překlepů (způsobených nejenom samotnou autorkou, ale někdy i textovým editorem). Autorce musím rovněž vytknout nedůslednost při práci s odkazy (např. na s. 16 zmiňuje jedno z děl, které ji inspirovalo; chybí zde odkaz a dílo navíc není uvedeno v závěrečném seznamu literatury).

Předkládaná diplomová práce je zaměřena na zajímavé téma. Velmi oceňuji autorčino rozhodnutí použít literární text jako historický pramen a kladně hodnotím rovněž navrhovaný metodický postup. Proto přes výše uvedené výhrady práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení **velmi dobře**.

Pardubice 19. ledna 2018

Mgr. Jana Stráníková, PhD.